

Ukryty dług na liczniku długu publicznego

30 IX 2013

Aleksander Łaszek

1. Dlaczego dług ukryty jest ważny?
2. Zakres ukrytego długu, różne metodologie
3. Metodologia ESA 2010
4. Szacunki dla Polski

Obszerna literatura empiryczna pokazuje, że od pewnego poziomu jawny dług publiczny zaczyna negatywnie wpływać na tempo wzrostu gospodarczego.

Podobnie jest z ukrytym długiem publicznym – od pewnego poziomu może negatywnie wpływać na tempo wzrostu gospodarczego.

Koszty obsługi ukrytego długu publicznego, czyli wypłata wcześniej przyznanych świadczeń, były jednym z czynników, które wydatnie przyczyniły się do ostatnich problemów m.in. Portugalii, Grecji czy Detroit.

Obecnie trwa dyskusja nad wyłączeniem OFE z obligacji, co może oznaczać przejściowy spadek jawnego długu publicznego i wzrost długu ukrytego.

Scenariusz 1: wyłączenie OFE z obligacji

jawny dług publiczny: przejściowy spadek (wyłączenie z obligacji), ale potem ponowny wzrost w skutek wolnego ograniczania wydatków (przejściowo lepsza sytuacja finansów publicznych zmniejsza presję na reformy, a nawet pozwala na wzrost niektórych wydatków)

ukryty dług publiczny: wzrost (zapisy w ZUS w miejsce wyłączonych obligacji)

wzrost gospodarczy: przy braku reform postępujące spowolnienie gospodarcze

Scenariusz 2: kontynuacja budowy filara kapitałowego systemu emerytalnego

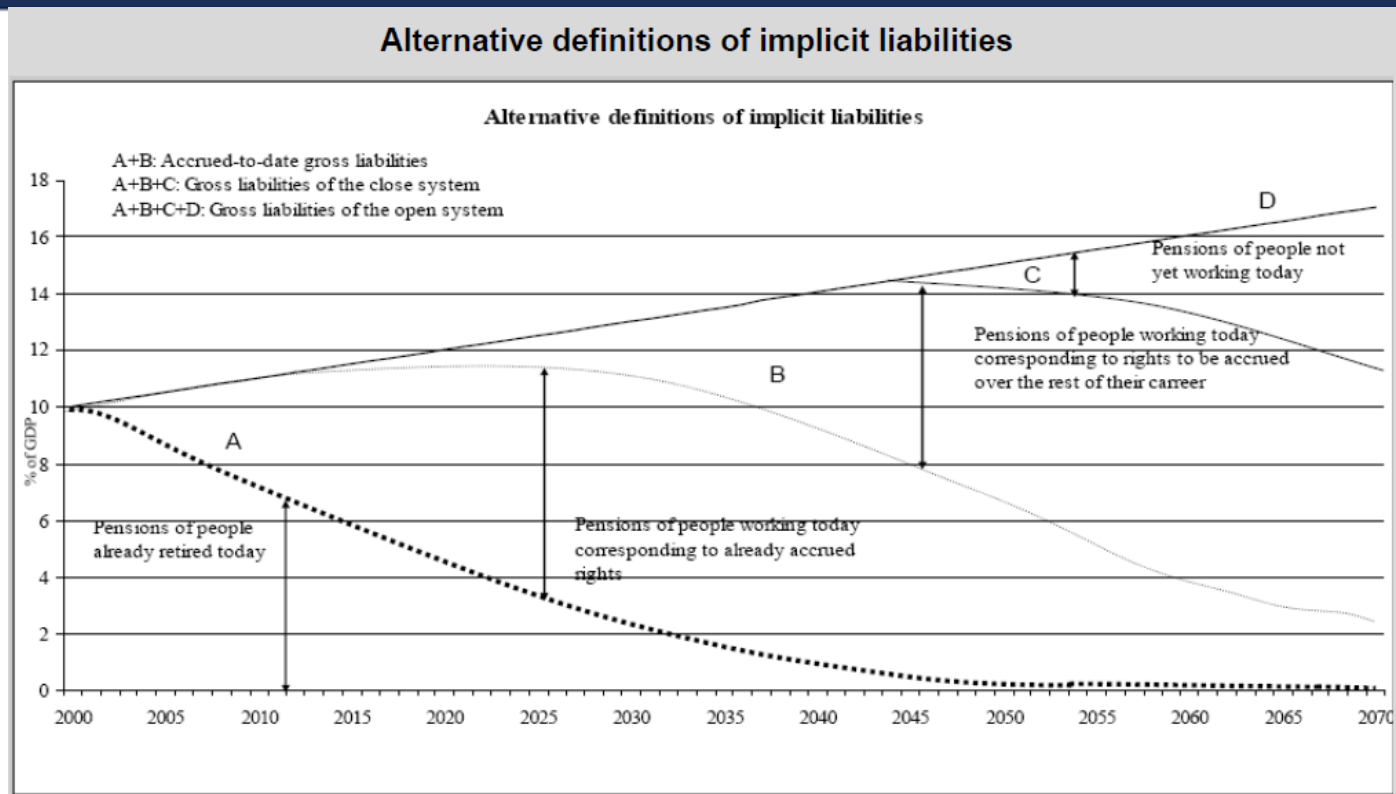
jawny dług publiczny: unijny i konstytucyjny próg relacji długu do PKB (60%) wymusza redukcję wydatków i stabilizację relacji długu do PKB

ukryty dług publiczny: brak zmian

wzrost gospodarczy: jeżeli ograniczone zostają nieproduktywne wydatki publiczne, efektem będzie szybszy wzrost gospodarczy

1. Różne podejścia:
brutto (same zobowiązania), netto (przyszłe salda), uproszczone (stan kont w ZUS)
2. Co obejmuje:
cały sektor finansów publicznych, system emerytalno-rentowy, system emerytalny

Time horizon	Gross liabilities (incl. expenditures)	Net liabilities (incl. expenditures & revenues)
infinite	<p>Accrued-to-date liabilities (ADL)</p> <p>Current workers' and pensioner's liabilities (CWL)</p> <p>Open-system gross liabilities (OSGL)</p>	<p>Open-system net liabilities (OSNL)</p>

A: wypłaty emerytur już przyznanych

B: wypłaty przyszłych emerytur, dla osób które obecnie są ubezpieczone w ZUS, na podstawie ich dotychczasowych składek (w Polsce: aktualny stan kont w ZUS)

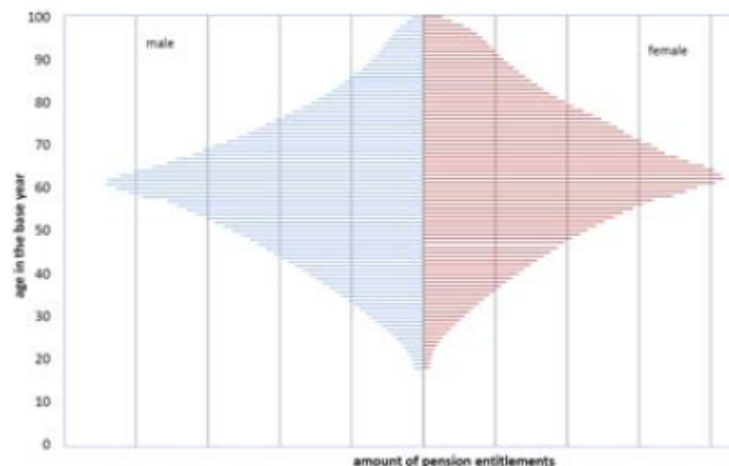
C: wypłaty przyszłych emerytur, dla osób które obecnie są ubezpieczone w ZUS, na podstawie ich dotychczasowych oraz prognozowanych składek (w Polsce: prognozowany stan kont w ZUS w momencie przejścia na emeryturę)

D: wypłaty przyszłych emerytur dla osób które już są ubezpieczone oraz tych, które w przyszłości wejdą do systemu (nieskończony horyzont czasowy)

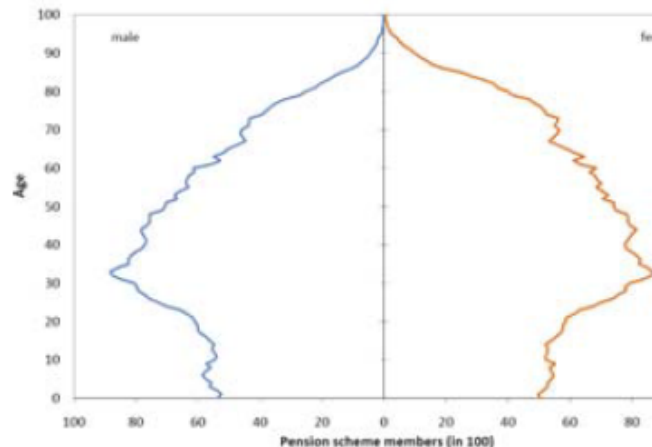
Figure 12: Overview on the calculation of pension entitlements

Step 1: Estimating age- and gender-specific average pension entitlements

Step 2: Weighting these average pension entitlements by the respective cohort sizes

X

=

Pension entitlements

Szacowanie ukrytego długu odbywa się w dwóch krokach:

- 1) Oszacowanie przeciętnej wartości zobowiązań wobec mężczyzn i kobiet urodzonych w poszczególnych latach
- 2) Wymnożenie przeciętnych zobowiązań przez strukturę demograficzną

W przypadku obecnych emerytów:

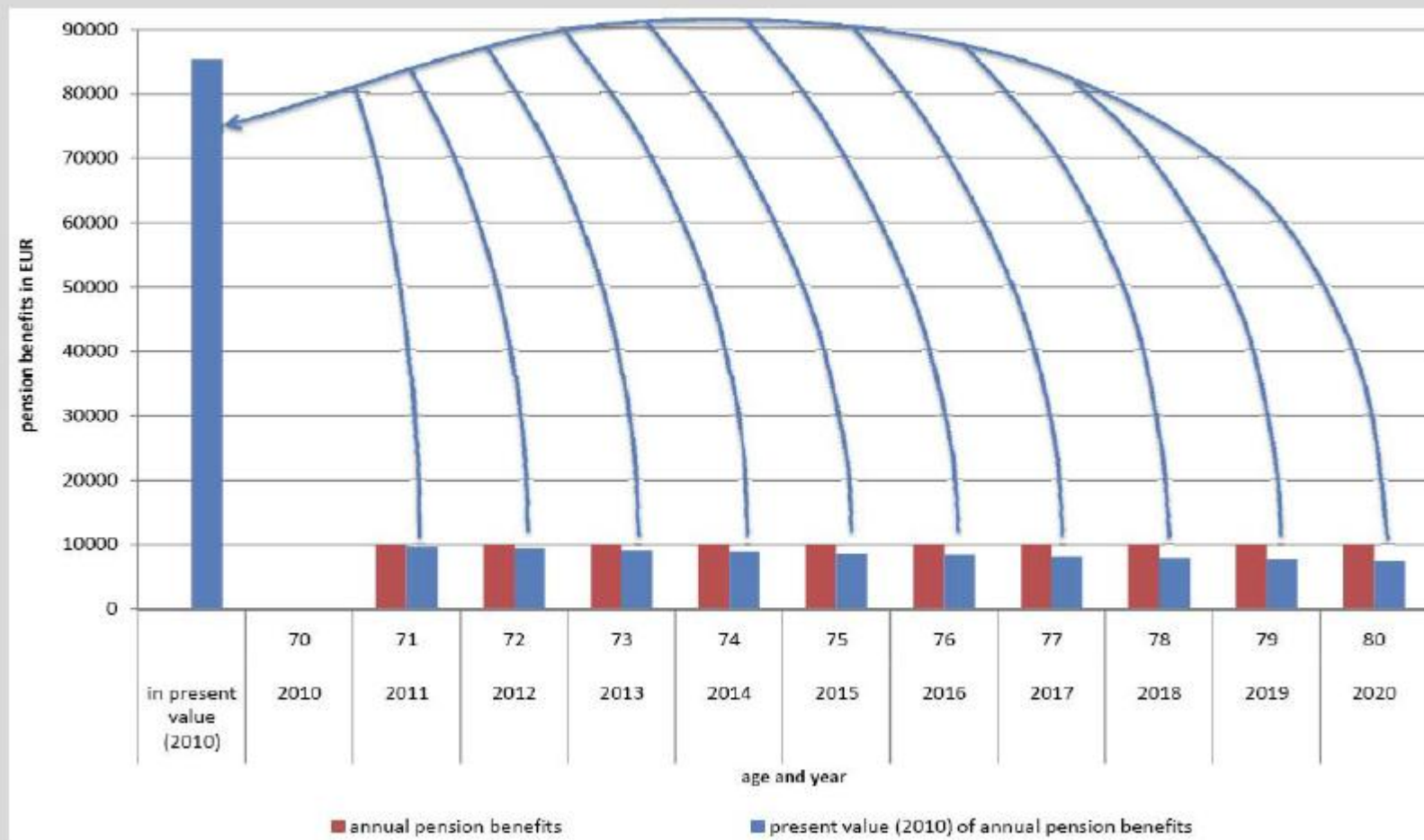
- 1) Wartość przeciętnej emerytury w kolejnych latach jest waloryzowana zgodnie ze scenariuszem AWG*
- 2) Obliczone jest prawdopodobieństwo pobierania emerytury w kolejnych latach (prawdopodobieństwo dożycia)
- 3) Przyszłe wypłaty emerytur zostają zdyskontowane na dzień dzisiejszy i zsumowane.

W przypadku przyszłych emerytów:

- 1) Aktualny stan przeciętnego konta w ZUS jest indeksowany zgodnie ze scenariuszem AWG*; prognozowane przyszłe składki nie są doliczane
- 2) W momencie osiągnięcia wieku emerytalnego wyznaczana jest wartość emerytury (stan konta podzielony przez oczekiwaną dalszą długość trwania życia)
- 3) Po uwzględnieniu, że nie wszyscy ubezpieczeni dożywają emerytury, dalej wypłata świadczeń jest traktowana analogicznie do wypłat dla obecnych emerytów

**Ageing Working Group – Opracowania Komisji Europejskiej dotyczące wpływu starzenia się społeczeństwa na stan finansów publicznych, zawierające projekcje makroekonomiczne do 2060 roku*

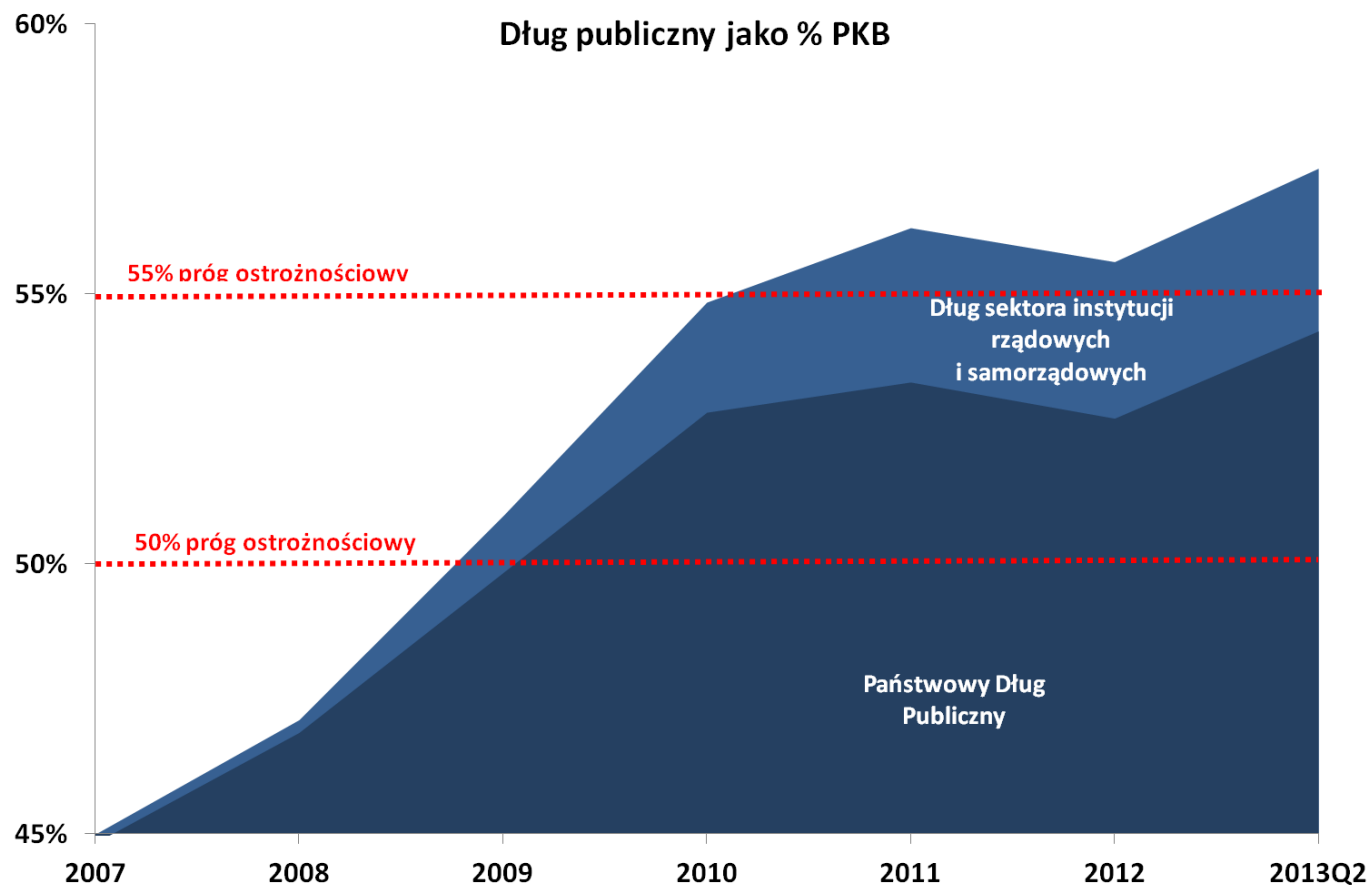
Figure 14
Aggregating annual pension benefits in present value terms

4.1 Szacunki dla Polski, mld zł 2012

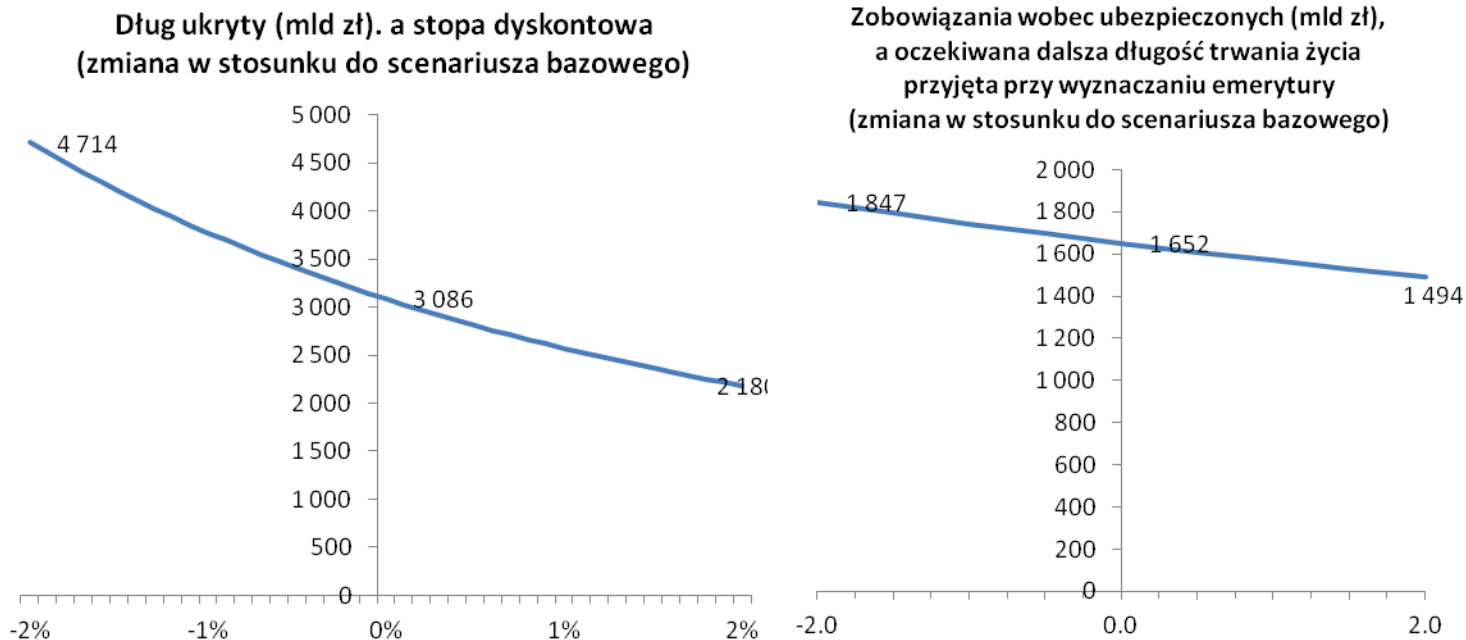
	2012	2013	prognozowana zmiana
emeryci			
kobiety	839	793	- 46
mężczyźni	596	550	- 46
ubezpieczeni			
kobiety	854	882	29
mężczyźni	774	799	24
subkonta			
kobiety	12	21	9
mężczyźni	12	20	9
suma	3 086	3 065	- 21
Jako % PKB	193%	190%	

Wszystkie wartości realne, w cenach z 2012 roku

Od 30 IX 2013 jawny dług publiczny będzie wyświetlany zgodnie z metodologią unijną (ESA 95), a nie metodologią krajową. W rezultacie dług publiczny na liczniku wzrośnie o ok. 53 mld zł/1400 zł na osobę. Wielkość jawnego długu publicznego zostanie zaktualizowana po opublikowaniu Strategii zarządzania długiem publicznym na lata 2014-2017

Dziękuję za uwagę

Instrukcja Eurostatu zaleca 3% stopę dyskontową, umożliwiającą porównania między krajami. Ponieważ wyliczenia FOR koncentrują się na sytuacji Polski, przyjęto zindywidualizowaną, zmienną stopę dyskontową równą tempu wzrostu gospodarczego. Przy założeniu stałej 3% stopy dyskontowej dług ukryty wyniósłby na koniec 2012 roku 2 486 mld zł.